

Nedolžnost, ki vzbuja dvom

“... Res sva se srečala - takoj naslednji dan. Kolikor se spomnim, sva se dobila najprej na pijači, potem pa me je odpeljal k sebi domov. Med pogovorom mi je odpiral povsem nova obzorja, nove ideje, ob katerih se mi je zdelo, da so vse tiste stvari, katere sta me učila starša, ničvredne in staromodne. Tisto, o čemer mi je govoril, je bilo novo, perspektivno! Govoril mi je o tem, kako mora biti človek srečen, kako mora biti svoboden, kako obstaja pot do sreče - in namignil mi je, da jo on pozna. Bila sem vsa srečna, ker je to “čudovito” vedenje delil z mano ...”

Napisano je začetek ene izmed mnogih zgodb ljudi, ki se ujamejo v lovke tistih verskih gibanj modernega časa¹, ki na zunaj kažejo interes delati za dobrobit posameznika, v ozadju pa skrivajo drugačne namene.

Volk v ovčji preobleki

Jezus pravi: “Varujte se lažnih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi. Po njihovih sadovih jih boste spoznali.”²

Volk v ovčji preobleki je zgoščena definicija kulta. Ljudje na tega volka gledajo kot na ovco in ne kot na volka v ovčjem kostumu, ker zna volk dobro prikriti svojo identiteto. Volk na zunaj zgleda kot ovca tako za tiste z nižjo izobrazbo kakor tudi za bolj izobražene ljudi, za ljudi katerekoli vere ali prepričanja, za tiste, ki so predani svoji veri, in za tiste, ki so predani veri samo na zunaj.

Volk v ovčji preobleki vara ljudi, da bi jih zvabil v past in bi potem pogoltnil ter uničil žrtev, da bi tako zadostil svojim apetitom. Žrtev je raztrgana, ranjena in emocionalno travmatizirana. Če ji uspe preživeti, kasne-

je ne bo imela zaupanja v nič, kar bo podobno ovci. Odzivi in “zdravila” opazovalcev, ki nimajo tovrstnih osebnih izkušenj, navadno vsujejo soli na rane žrtve. Odzivajo se z naslednjimi opazkami:

- “Moral si biti zelo neumen in nor, da si se približal volku.”
- “Moral si imeti kakšne psihološke motnje, preden si se zapletel z volkom.”
- “Nisi bil dober človek po moralni in duhovni plati, ker se sicer ne bi zapletel s to pošastjo.”
- “Edino, kar moraš storiti, je, da se vrneš v čredo in vse bo urejeno.”

Volk v ovčji preobleki nam služi seveda samo kot primerjava, da si lažje predstavljamo, kako lahko je škodljivim skupinam utvariti podobo o sebi, kot da so nekaj dobrega. Dejstvo je, da takšne skupine celo bolj ugajajo novim pričakovanjem ljudi, kakor to more Cerkev ali druge velike religije. Bolje jim gre od rok to, da so bolj prijazni, da pokažejo več pozornosti, skrbi in ljubezni ... Pravi obraz skupine pa ostaja skrit. Ne gre za to, da naj bi bili ljudje, ki se pridružijo kultom, neumni ali lahkoverni, ampak so voditelj skupine in člani, ki jih je voditelj posebej usposabljal, tako prepričljivi in njihov nastop zelo privlačen. Kult (“volk”) se obnaša tako, kot ne pričakujemo. Žrtve ne požre takoj, ampak počasi, vsake toliko časa jo ugrizne, kasneje pa to počne čedalje pogosteje. Nekaj časa se kaže kot ovca, spet drugič pa se pokaže kot volk, da svoje žrtve ohranja zmedene. V vlogi ovce pa je dovolj čara, da so žrtve polne spoštovanja, vere in predanosti.³ Spodnja tabela nam bo pomagala razumeti dvoličnost kultov.

VOLK/OVCA	KULT	RAZLAGA
Zakaj bi se kdo sploh približal volku?	Zakaj bi se kdo pridružil takšni skupini?	Kar so videli na začetku, ni bil volk (kult), ampak ovca (ljubeča in skrbna skupina).
Verjetno so bili neumni, nori ali pa so imeli kakšne psihološke težave, da so se zapletli z volkom.	Morali so biti neumni, nori ali pa so imeli psihološke probleme, da so se včlanili v takšno skupino.	Ljudje, ki se zapletejo v kulte, niso slabiči. So normalni ljudje, ki iščejo odgovore. Dejansko kulti pogosto zvabijo v past tiste, ki so sposobni, pametni, privlačni in uspešni.
Te osebe niso bile dobre, moralne in duhovne, da jih je volk lahko zapeljal.	Ti ljudje niso bile dobre, moralne in duhovne osebe, da jih je zapeljala tako zlobna in bizarna skupina.	Ljudje, ki se pridružijo kultu, običajno iščejo način, da bi zadovoljili svoje socialne in duhovne potrebe in so pogosto zelo moralne in idealistične osebe, ki iščejo ustrezno skupino, s pomočjo katere bodo lahko služili Bogu in/ali vsemu človeštvu ter osebno napredovali.
Edino, kar morajo storiti, je, da se vrnejo v čredo in vse bo spet urejeno.	Vse, kar potrebujejo, je, da gredo nazaj v dobro cerkev, sinagogo ali zvezo in bo z njimi vse v redu.	Mnogi predvidevajo, da je kult povsem drugačen od dobre cerkve, sinagoge ali medosebnega odnosa - da je razlika takšna kot med volkom in med ovco. Toda (bivši) član sekte je že bil ranjen od navidezne "ovce". Normalno je, da je oprezen, da ima težave pri zaupanju in da bo reagiral negativno na vsakršno podobnost med novo skupino ali odnosom in prejšnjo skupino/odnosom. Ti ljudje potrebujejo posebno pomoč.

Karakteristike novih verskih gibanj

Če se osredotočimo na "odnose v kultu", lahko rečemo, da je to odnos, v katerem oseba namerno prepriča drugega, da postane povsem odvisen od njega/nje pri skoraj vseh velikih življenjskih odločitvah. Svojim "učenecem" vbijajo v glavo vero, da ima oseba, ki izvaja tovrstno nasilje, kakšen poseben talent, moč, dar ali vedenje. Takšno gibanje je zaznamovano z naslednjimi dejavniki:

1. izvor skupine in vloga voditelja,
2. struktura moči ali odnos med vodjem (ali vodji) in "verniki",
3. uporaba usklajenega programa prepričevanja (čemur pravimo miselna reforma ali tudi pranje možganov).

Ad 1: V skoraj vseh primerih imamo na vrhu strukture eno osebo (navadno ustanovitelja), ki je center vseh odločitev. Ti voditelji imajo tipične lastnosti:

- Voditelji kultov so samozvani (določeni od samih sebe); so prepričljive osebe, ki trdijo, da imajo posebno poslanstvo v življenju ali da posedujejo posebno vedenje.
- Voditelji kultov naj bi bili odločni in gospodovalni, pogosto so opisani kot karizmatični.
- Voditelji kultov osredotočijo čaščenje sami nase.

Ad 2: Za preprosto vizualno podobo kulta lahko uporabimo narobe obrnjeno črko "T". Voditelj sam je na vrhu, verniki so spodaj.

- Kulti so v strukturi avtoritarni, samovoljni. Voditelj je postavljen kot najvišja avtoriteta, kljub temu da lahko nekaj moči da tudi nekaterim maloštevilnim podrejenim, ki jih sam izbere. Naloga teh izbrancev je poskrbeti, da se verniki obnašajo po njegovih pravilih in željah. V kultu ima voditelj edino in končno oblast glede vseh stvari.
- Kulti so inovativni in ekskluzivni. Kultni voditelji trdijo, da so prelomili s tradicijo, nudijo nekaj novega in posedujejo edini možni sistem za spremembo, ki bo rešila vse življenjske probleme in svetovne bolezni. Skoraj vsi kulti zagotavljajo vernikom, da so "izbrani" in da so nekaj "posebnega", medtem ko zunanje ljudi jemljejo za manj razvita bitja.
- Kulti imajo dvojna merila. Člani so vzpodbujani, da so znotraj skupine odprti in iskreni in da se voditelju tudi vsega spovejo. Istočasno člane opogumljajo, da goljufajo in manipulirajo z "neverniki". Najpomembnejša filozofija v kultih je, da cilj posvečuje sredstva.

Ad 3:

- Kulti se nagibajo k totalitarizmu v kontroliranju obnašanja svojih članov.
- Kulti od članov zahtevajo, da pretrpijo večji prelom ali spremembo v stilu življenja.

Kulti niso uniformirani in statični. Skupine nihajo glede na stopnjo članstva in pripadnosti: npr. člani iz periferije skupine po navadi niso seznanjeni s stroški, vsebino in obveznostmi nadaljnje stopnje članstva in imajo malo vedenja o tem, kakšen je resnični namen skupine, ter o tem, kako veliko moč ima voditelj. Celo znotraj enega kulta se lahko pravila, zahteve in omejitve spreminjajo iz leta v leto ali od lokacije do lokacije, v odvisnosti od zunanjih pritiskov, lokalnega vodstva in od muh voditelja.

Kulti se med seboj razlikujejo tudi po tem, kakšen način kontrole vedenja članov ima-

jo, kako obsežna je kontrola nad celotnim obnašanjem vernikov in po tem, kako vsiljiva je ta kontrola. V introvertiranih kultih (*live-in-cults*) je prav vsaka podrobnost življenja podrejena kontroli skupnosti; npr. imajo pravila glede obleke, omejitve glede hrane, vsiljene poroke ali odnose. V takšnih kultih člani na splošno živijo skupaj v glavni zgradbi, v štabu kulta ali pa na določeni lokaciji blizu podeželja, kjer delajo za podjetje, ki je v lasti kulta. Obstajajo pa tudi gibanja, katerih člani ostajajo aktivni v nekaterih aspektih življenja zunaj kulta. Glede vseh praktičnih odločitev pa ti posamezniki živijo po pravilih, ki jih vodijo skozi odločilne trenutke njihovega osebnega življenja, definirajo njihove odnose z ljudmi, s katerimi se družijo; pravila določajo, kaj se bo zgodilo z njihovim denarjem, kako bodo vzgajali svoje lastne otroke, kje bodo živeli ...

Na splošno imajo kulti dvojni namen: **novičenje novih članov in zbiranje kapitala**. Kulti sicer trdijo, da prispevajo k družbeni blaginji, vendar gre pri tej trditvi le za zatiranje in geste. Konec koncev pa vse delo, tudi simbolične geste altruizma, služijo kultu.⁴ V kultih je sistem verovanja orodje za služenje željam, potrebam in skritim namenom voditelja. Ideologija kulta je dvorezni meč: je lepilo, ki drži vernike v skupini, po drugi strani pa je voditeljevo orodje za doseganje njegovih lastnih ciljev.

Da bi razumeli kulte, je potrebno pogledati strukturo in prakso in ne sistema verovanja. Kulti so namreč nevarni ravno zaradi tehnik miselnih reform, ki jih uporabljajo spretni manipulatorji, da zagotovijo ubogljivost in pokorščino vernikov.⁵

Kaj se zdi, da nova verska gibanja nudijo?

Krizna stanja in splošna ranljivost lahko odkrijejo in/ali povzročijo potrebe in težnje, ki postanejo temeljni nagibi, da se nekateri

obrnejo k sektam. Pojavljajo se tako na umski kot čustveni ravni in imajo skupne značilnosti:

- osredotočeni so "nase" v razmerju do "drugih" (socialna raven);
- osredotočeni so na preteklost, sedanjost in prihodnost (kulturna, bivanjska raven);
- osredotočenost na transcedentalno (verska raven).

Te ravni in značilnosti so med seboj soodvisne. Potrebe in teženja tako lahko razporedimo v devet glavnih postavk, ki se lahko v konkretnem primeru med seboj tudi prikrivajo in prepletajo.

1. *Iskanje pripadnosti (smisel za skupnost)*

Struktura mnogih skupnosti je bila razdrta, tradicionalne življenjske oblike so razpadle, družine so razdvojene, ljudji muči občutek izkoreninjenosti in osamljenosti; predvsem pa čutijo potrebo, da bi nekomu pripadali. Zdi se, da ločine dajejo človeško toplino, pozornost in podporo v svojih skupnostih, kjer posameznik čuti varnost in gotovost.

2. *Iskanje odgovorov na življenjska vprašanja*

Ljudje v zapletenih in zmedenih stanjih iščejo odgovorov in rešitev. Zdi se, da ločine in nova verska gibanja dajejo preproste in jasne odgovore na vsa boleča in zapletena vprašanja in situacije.

3. *Iskanje integralnosti, celovitosti ("holizem")*

Zdi se, da veliko ljudi ne more več živeti v skladu s samim seboj, z drugimi, s svojo kulturo in s svojim okoljem. Doživljajo razklanost. Boleče so jih prizadeli njihovi starši ali profesorji, Cerkev ali družba. Občutijo se kot izobčenci in si želijo vizijo iz vere, ki naj bi spravila v soglasje vse stvari in vse ljudi - hočejo kult, v katerem bi imela prostor telo in duša, soudeležba, spontanost in ustvarjalnost. Radi pa bi bili tudi telesno ozdravljeni. Zdi se, da ločine in nova verska gibanja ponujajo religiozno doživetje, ki zadovoljuje ne samo intelektualne, marveč tudi čustvene potrebe osebe. Ponujajo fizično in duhovno oz-

dravitev in pomoč ob zasvojenosti z drogami in alkoholom.

4. *Iskanje kulturne identitete*

V mnogih deželah tretjega sveta se je družba sama močno oddvojila od tradicionalnih kulturnih in socialnih (ter verskih) vrednot; isto velja za vernike. Zdi se, da ločine in novodobna duhovnost v tretjem svetu premorejo bogato tradicionalno religijsko-kulturno dediščino, veliko spontanosti ...

5. *Potreba po priznanju, po tem, da si nekaj posebnega*

Ljudje ne želijo biti anonimni, številka brez imena v množici. Želijo se počutiti pomembni, sprejeti, želijo osebni in spoštljiv pristop. Zdi se, da ločine posvečajo določeno skrb posamezniku, dajejo enako priložnost za služenje in vodenje, možnost, da se razvijejo osebni darovi, priložnost, da pripadajo elitni skupini.

6. *Iskanje transcendence*

Človek je iskalec resnice, išče tudi tisto, kar je skrito, mistično, vse tisto, kar bi lahko osmisli in spremenilo njegovo bivanje. Človek išče tisto, kar ga presega. Rad bi odkril tisto, kar je skrivnostno, zanima ga mesijанизem in preroštvo. Zdi se, da ločine in nova verska gibanja osmislijo odrešenje ali samoodrešenje, ponujajo svetopisemsko vzgojo, obljublajo na dokaj hiter in lahek način darove Svetega Duha in duhovno izpolnjenost.

7. *Potreba po duhovnem vodstvu*

Možno je, da v družinah "iskalcev" manjka podpore staršev ali da ni vodstva, potrpežljivosti in osebne zavzetosti s strani odgovornih v Cerkvi ali vzgojiteljev. Zdi se, da nova religiozna gibanja nudijo vodstvo in usmerjanje s strani karizmatičnih voditeljev. Oseba učitelja, šefa, guruja igra pomembno vlogo pri povezovanju učencev.

8. *Potreba po viziji, po novem svetu*

Današnji svet je svet odvisnosti, sovražnosti in sporov, nasilja in strahu pred uničenjem. Ljudje so vznemirjeni glede prihod-

nosti, dostikrat obupani, brez pomoči in moči. Iščejo znamenja upanja, kako bi se iz tega rešili. Nekateri imajo včasih nedoločeno željo, da bi izboljšali svet. Zdi se, da ločine in nova verska gibanja premorejo "novo vizijo" za posameznika, človeštvo, zgodovino, vesolje. Ob ljubljajo novi svet in novo dobo (new age).

9. *Potreba po soudeležbi in zavzetosti*

Današnji človek, predvsem mladina, želi sodelovati pri odločitvah in predvidevanjih, ki ustvarjajo novi svet. Zdi se, da ločine in nova verska gibanja ponujajo konkretno poslanstvo za boljši svet, zahtevo po popolni predanosti.⁶

Kdo se pridruži kultom?

"Jaz že ne" mit

Ljudje radi verjamejo, da so njihova mnenja, vrednote in ideje nenasilne ter da jih lahko povsem sami regulirajo. Nekateri nejevoljno priznavajo, da na njih vpliva oglaševanje. Predvsem hočejo izpostavljati to, da imajo drugi ljudje šibko mišljenje in da je nanje lahko vplivati, medtem ko so oni sami razumsko močne osebe. Človeški um je odprt za vplive. Največkrat pa ljudje trdijo: "Samo nori, neumni ljudje se pridružijo sektam. Mene niti približno ne bi nihče pripravil do tega, da bi naredil samomor ali da bi pretepal otroke ali pa zapustil ženo zaradi kulta. Nihče me nikdar ne bi mogel prepričati, da bi počel kaj takega."

Dejstvo je, da nas niti izobrazba niti starost ali socialni status ne morejo obvarovati pred takšnim napačnim razmišljanjem o tem, kdo je tisti, ki se pridruži kultom. Predlastno ranljivostjo si zatiskamo oči in si delamo iluzije.

"Da, ti!"

Kljub mitu, da normalni ljudje ne nasedajo kultom, je skozi leta postalo jasno, da smo vsi dovzetni za čare teh velikih manipulacij. Dejansko je večina adolescentov in

odraslih v kultih iz srednjega socialnega razreda. Precej dobro so izobraženi; preden so se pridružili takšni skupini, niso bile resno motene osebe.

Konkretno družinsko ozadje lahko napravi nekatere mlade ljudi bolj ranljive za vplive kultov. Kultu ponujajo instantne, preproste rešitve, ki se dotikajo življenjskih problemov. Nekateri od stresnih faktorjev so množica odločitev, ki jih mora posameznik (adolescent ali mlad odrasel človek) sprejeti, negotovost tega življenjskega obdobja, kompleksnost sveta in količina vseh različnih konfliktov vsakdanjega življenja. Ob soočanju s pritiski osebnih odločitev se mnogi mladostniki spopadajo s celoto vrednot, prepričanj in namenov.

Mnogo nekdanjih članov kultov pripoveduje o konkretnih predavanjih ob koncu srednje šole in v prvih letnikih fakultete, ki so največ prispevala k njihovi zmedi. Običajno opisujejo, da so predavanja, učitelji in izkušnje destabilizirali njihov pogled na svet, postali so prestrašeni zaradi kompleksnosti na videz neskončne vrste odločitev. Počutili so se tako izgubljene in same, da so začutili potrebo po tem, da najdejo družbo in nekaj lahkih poti, da bi lahko bolje živeli. Niso nameravali resno sprejeti te odločitve, vendar jih je vase posrkala skupina, ki je ponujala preproste in na videz gotove poti, po katerih naj bi hodili.

Primer:

"Mary", tedaj študentka, se je počutila povsem na tleh. Ni vedela, kaj bo počela po tem, ko bo končala fakulteto. Študirala je psihologijo, sociologijo in politične vede. Učitelji so bili mladi, radikalni in se niso skladali z Maryinim pogledom na svet. Na predavanje je začela hoditi v pričakovanju, da se bo naučila zgodovinskih dejstev, da bo brala dela slavnih oseb in da bo deležna dobrih diskusij. Vendar so bile stvari tisto leto povsem drugačne.

Špela Bevc: Cenacolo (detajl), Jeruzalem, 2007.

Osebna razgledanost in pogled na svet predavateljev so se zdeli pretirano pesimistični, nihilistični in demoralizirani. Vsak ji je na svoj način govoril, da ni nobene resničnosti: vsak vidi, kar misli, da vidi, vse stvari so relativne, nobenega narobe in prav ni ... Predavatelj psihologije je bil vpleten v novodobsko skupino in je imel v svojem predavanju vedno odmerjen čas za meditacijo. Mary je to zmedlo, ker je imela občutek, da učitelj uči versko filozofijo in ne splošne psihologije. Čutila pa je, da vse skupaj ni tako demoralizirano kot na drugih predavanjih, kjer so ji govorili, da je življenje nesmiselno.

Moški v lokalu na fakulteti jo je povabil k sebi domov – kasneje se je izkazalo, da je to lokalni ašram guruja. Tam so Mary povedali, da obstaja ena, resnična in lahka pot življenja, ki jo hoče guru deliti z njo. Po mnogih obiskih je Mary pustila študij in se preselila v ašram. Deset let pozneje so jo njeni starši končno

zvabili ven iz skupine. Pri svetovalcu je kasneje Mary povedala, da je univerzitetni profesor tako destabiliziral njen svet, da se je zdela omenjena skupina z gurujem kot uresničitev sanj. Imelo je smisel, poti, po katerih naj bi hodila, in stvari, ki so bile postavljene nad dobro in slabo. Kasneje je spoznala, da je bila za skupino lahek plen za novačenje.

Mary je bila tipična študentka, ki ji je preveč manjkalo socialne in družinske stabilnosti, da bi zavrnila varljive vabe preprostih odgovorov. Njena dovzetnost za novačenje je naraščala, ko je njen pogled na svet postal vse bolj nestanovit.

Dejstvo je, da je ne glede na neurejene socialno-ekonomske razmere in konkretne relevantne družinske razmere vsaka oseba, ki je v ranljivem obdobju, ki išče družbo in smisel, ki je v prehodnem obdobju življenja ali pa je doživela veliko izgubo, lahek plen za novačenje v kulte. Kljub temu da največkrat

kulti novačijo mlade odrasle ljudi, zlasti same, nekatere skupine iščejo in novačijo tudi celotne družine, druge pa starejše ljudi.⁷

Kdo je najbolj dovzeten?

Najbolj ranljivi in najbolj prizadeti so zlasti mladi. Čim bolj so "nevezani", brez dela, nedejavni npr. v župnijskem življenju ali pri prostovoljnem delu, če prihajajo iz nestalnega družinskega okolja ali so člani narodnostnih manjšin, če živijo v krajih, ki so bolj oddaljeni od vpliva Cerkve, itd., tem bolj, se zdi, je nanje usmerjen prozelitizem novih gibanj in skupin. Nekatere skupine, kot smo že omenili, pridobivajo svoje privrženke tudi med odraslimi, druge uspevajo med družinami, ki imajo visoko raven ekonomskega in kulturnega življenja. V tej zvezi naj omenimo univerzitetna področja, za katera se zdi, da so večkrat ugodna tla za ustvarjanje ločin in za njihova prizadevanja v pridobivanju članov. Tudi težko razmerje z duhovščino ali neurejeno zakonsko stanje lahko vodita ljudi, da prekinajo odnose s Cerkvijo in preidejo v novo skupino.⁸

V zadnjih letih smo pričali temo, da novačenje prihaja na vsa področja življenja. Usmerjeno je na povprečne ljudi, na filmske zvezde in druge medijsko slavne in pomembne ljudi, na razne strokovnjake in poslovneže. Svoje apetite pa sekte usmerjajo tudi na starejše, še posebej na vdove, saj upajo, da bodo podedovale bogastvo in lastnino teh zaupljivih ljudi.

Ovdovele ženske srednjih let in tudi starejše imajo lahko hišo, avto in drugo lastnino, poleg tega pa so osamljene in ranljive. Ti dve dejstvi sta vzrok, da te ženske postanejo tarče kultov. Obljube voditelja sekte lahko na lahek način pripravijo te ženske, da se pridružijo skupini. Posebej uspešne pa so pri novačenju starejših žensk ženske voditeljice kultov. Takšne ljudi privlačijo tudi biblični kulti in skupine, ki ponujajo večno življenje. Nekaj

sekt po svetu se je celo začelo ukvarjati z nego in so ustanovile domove za starejše, kjer jim ponujajo nastanitev, sprostitve in družbo mladih obiskovalcev, katerih namen je, da bi dobili njihovo naklonjenost. Nekateri kulti so centre novačenja postavili v predele, kjer se veliko starejših ljudi upokojuje, drugi pa svojim članom naročajo, naj se starejšim ponudijo, da bodo namesto njih hodili po nakupih, da jim kosijo vrt ter da jim nudijo še druge oblike pomoči in da jih pogosto obiščejo, da bi jih dobili v skupino. Ko je starejši človek v skupini, ga voditelji lahko pripravijo do tega, da proda premoženje in da podari delež kultu.⁹

Dejstvo je, da ne moremo določiti tipa osebe, ki se danes pridruži kultu. Bolje je, da gledamo na takšnega človeka kot na osebo, pri kateri gre za kombinacijo različnih faktorjev. Obstajata dva pogoja, ki povzročita posebno ranljivost posameznika v srečanju z novačenjem: depresija in življenje brez posebne pomembne vezi (partner, služba, izobrazba ...). Najbolj dovzeten za novačenje so osebe, ki jim v življenju primanjkuje nekaj zelo pomembnega: to je lahko mreža ljudi (družina in prijatelji), ki ji dajejo podporo, vzrok je lahko tudi velika izguba, smrt ljubljene osebe, izguba službe ... Občutek velike izgube povzroči, da oseba išče nekaj, da bi zapolnila praznino, ki je nastala. Primer ranljive osebe je lahko študent prvega letnika na fakulteti, ki živi daleč stran od svojih staršev in ki nima prijateljev. Tak človek ima veliko motivacijo, da bi našel prijatelje, ki bi odstranili občutek izolacije, to pa lahko tudi zamegli njegovo presojo pri izbiri "pravih" prijateljev. Kulti to opazijo.

Ranljivi posamezniki so osamljeni, v prehodnem obdobju med npr. srednjo šolo in fakulteto, med fakulteto in službo; lahko so to popotniki daleč stran od doma, ki so dospeli v nov kraj, nedavno ločeni, tisti, ki so nedavno izgubili službo, ki ne vedo, kako na-

prej in so jih dogodki v njihovem življenju potrli. Spremenljivi, nestalni dogodki, ki se zgodijo posamezniku, so vedno prisotni. V takšnem obdobju je človek bolj odprt za prepričevanje, bolj sugestibilen, bolj voljan, da vzame nekaj, kar mu je ponujeno, ne da bi ob tem premišljeval.

Posamezniki, ki so posebej dovzetni za novačenja, so tudi naivni idealisti. Idealisti ne razumejo dobro človeške grešnosti in kako le-ta pokvari ter oslabi tudi tiste najboljše. Tak človek si iskreno želi, da bi bil dober, kolikor more biti. Po drugi strani pa pričakuje, da bodo drugi ravnali ravno tako, da bi svet postal boljši. Ko tak človek sreča člana kulta, ki ga skuša zvabiti v svojo skupino, vidi v tem človeku in organizaciji uresničitev njegovih hrepenenj, njegovega idealizma.

Nekdanjim članom kultov je skupno to, da so, preden so se včlanili v kult, iskali družbo, priložnost, da bi se počutili koristne, tako sebi kot družbi. Niso iskali konkretnega kulta, kateremu so se pridružili, ampak so jih s prevaro prepričali v to, da so postali del določenega gibanja, se vanj zapletli, počasi pretrgali vezi s svojo preteklostjo in z družino in postali popolnoma predani ter odvisni od skupine.¹⁰

Mnogo je zgodb ljudi iz novih verskih gibanj, katerih konec je bodisi srečen bodisi nesrečen. Ena od njih se je končala takole:

“... Še danes se včasih vprašam, zakaj je to počel. Zakaj me je tako prizadel? Kaj je imel od tega, da mi je skoraj uničil življenje? Še vedno mi je včasih hudo zaradi tega, ker ne poznam odgovorov na ta vprašanja in ker še vedno boli, da je nekdo, kateremu sem popolnoma

zaupala, tako izkoristil mojo predanost in zaupanje. Tega ne privoščim nikomur. Pa sem mu vendarle napisala pismo, v katerem sem mu odpuščala vse, kar mi je storil. Vendar nisem dobila nobenega odgovora ...”

1. V uporabi so besede *sekta* (zlasti romanski in slovanski jeziki), *kult* (posebej v anglosaških deželah) in *novo versko gibanje* (besedna zveza, ki je pogostejše navzoča v uradnih Cerkvenih dokumentih).
2. Mt 7,15-16a.
3. Prim. Stephen Martin, *Wolves in Sheep's Clothing*, URL= <http://wellspringretreat.org/resources/index.php?item=2&page=22> (21. 2. 2008).
4. Prim. M.T. Singer, *Cults in Our Midst*, San Francisco, Jossey-Bass Publishers, 1995, 6-12. Prim. *Warning Signs of a Destructive Cult*, URL= http://www.factnet.org/headlines/destructive_cult_warning_signs.html?FACTNet. (6. 4. 2003).
5. Prim. M.T. Singer, *n. d.*, 15. Prim. C. Branch, *Cult or Cultic?*, URL= <http://www.watchman.org/cults/cult.htm> (2. 7. 2003).
6. Prim. *Ekleziološka vprašanja*, Cerkveni dokumenti (35), Ljubljana, 1987, 44-50. Prim. V. Škafar, *Nova verska gibanja*, v: *Bogoslovni vestnik* 59 (1999), 376-380.
7. Prim. M.T. Singer, *n. d.*, 15-20.
8. Prim. *Ekleziološka vprašanja*, 44-45. Prim. *Common Questions and Answers on Mind Control*, URL= <http://www.factnet.org/rancho2.htm>?FACTNet (6. 4. 2003).
9. Prim. M.T. Singer, *n. d.*, 119-122.
10. Prim. M.T. Singer, *n. d.*, 20-25; prim. D. Henke, *Cult Recruiting Methods*, URL= <http://www.watchman.org/cults/cultrecruitingmethods.htm> (2. 7. 2003); prim. *Common Questions and Answers on Mind Control*, URL= <http://www.factnet.org/rancho2.htm>?FACTNet (6. 4. 2003); prim. P.R. Martin, *Dispelling the Myths*, URL= http://wellspringretreat.org/html/dispelling_the_myths.htm (21. 4. 2003).